

ČESKÝMI LVY OCENĚNÝ ŠARLATÁN PŘEVYŠUJE SOUČASNOU TUZEMSKOU FILMOVOU TVORBU O DVĚ HLAVY. NEMUSÍME SE ZA NĚJ STYDĚT NIKDE PO SVĚTĚ

8.3.2021, Kinobox.cz – autor: Roman Freiberg

Historické drama *Šarlatán* režisérky Agnieszky Holland uspělo na letošním udílení výročních filmových cen Český lev v pěti kategoriích, když obdrželo například sošku za nejlepší film, režii či hlavní mužskou hereckou roli. Pojďme si koprodukční snímek *Šarlatán* připomenout v dobové recenzi Romana Freiberga.

Jan Mikolášek (Ivan Trojan) byl skutečný léčitel, jehož pomoc v průběhu několika desetiletí vyhledaly statisíce lidí ze všech možných společenských vrstev, včetně např. významných politických osobností. Mikolášek neměl odborné lékařské vzdělání, spoléhal pouze na nevšední a nevysvětlitelné nadání diagnostikovat choroby pouze skrze pohled na moč dotyčného pacienta, jemuž pak obvykle pomohl různými směsí bylinek. Takto fungoval už během nacistické okupace i za následujícího komunistického režimu, jemuž se však posléze stal trnem v oku...

Šarlatán je ambiciózním koprodukčním (ale převážně českým) snímkem, za jehož scénářem stojí známý český scenárista Marek Epstein (*Václav, Ve stínu*) a natočila ho slavná a oceňovaná polská režisérka Agnieszka Holland (*Úplné zatmění, Hořící keř*). Jedná se o velmi seriózně a důsledně vyprávěné životopisné drama, které se nás snaží co nejdětalněji seznámit s Mikoláškovou osobou. Jak s pracovními metodami, tak osobním životem. S problémy, které mu způsobilo jak jeho nadání, tak komplikovaná povaha. Ve filmu Mikoláška sledujeme (retrospektivně) v několika časových obdobích - od mládí (kde ho ztvárňuje Josef Trojan) až po pokročilejší věk, kdy byl za svou léčitelskou činnost stíhán představiteli vládnoucí KSČ (kvůli údajné kolaboraci s nacisty, značnému obohacování atd.).

Mikolášek je ve filmu vyličen jako člověk, pro nějž byla v životě léčitelská pomoc nemocným lidem tím naprosto nejdůležitějším. Jeho metody nejsou ve filmu prakticky nijak rozporovány, pouze (úspěšně) "testovány". Onou metodou je skutečně pouze to, že se Mikolášek podívá na lahvičku s močí a na základě toho, co v ní rozpozná, stanoví diagnózu a následnou (bylinnou) léčbu (samotného pacienta obvykle osobně vůbec nepotká!). Toť vše. Ve druhé polovině filmu, když tento stále stejný jednoduchý postup vidíme už po několikáté, jsem si uvědomil, že mi tím Mikolášek vlastně trochu připomíná Sherlocka Holmese, jenž prostřednictvím své oblíbené deduktivní metody dokázal vyčíst z libovolného předmětu (hůl, kapesní hodinky), patřícímu zcela neznámému člověku, co má dotyčný za povolání, jaké jsou jeho tělesné a povahové rysy, co si dává ráno k snídani atd. Trochu mě tedy mrzí, že ve snímku není Mikoláškův způsob diagnostiky nějak vědeckěji prozkoumán, ale možná je to tak nakonec dobře, protože to vlastně není ústředním motivem filmu...

Tím je skutečně snaha poukázat na Mikoláškův neobyčejný život, jeho význam pro obrovské množství lidí, jeho vnitřní demony, jak byl vnímán dobovou společností apod. Ve všech těchto ohledech filmaři odvedli velmi dobrou práci – přestože bych se neodvážil snímek jako celek označit za strhující (jak to činí jeho propagační materiály), po celou stopáž si dokáže udržet srozumitelný dějový vývoj, tempo (byť ne zrovna rychlé) a autentickou dobovou atmosféru. Občas dojde na nějakou silnější, paměťhodnou scénu a herecké výkony jsou vesměs dobré, některé až vynikající (Josef Trojan se nepochybně "potatil" a roste z něj skvělý charakterní herec).

Co se týče osobní roviny příběhu, v podstatě bezchybně se povedlo zachytit jak Mikoláškův vztah s jeho "mentorkou" v podání tradičně výborné Jaroslavy Pokorné, tak i vášnivý a vypjatý pracovní-milenecký se svým asistentem Františkem Palkem (Juraj Loj).

Na *Šarlatánovi* osobně asi nejvíce oceňuji snahu ústřední postavu nevykreslit jednostranně a pouze ji tak mramorizovat. Autoři si byli očividně vědomi, že ať byly Mikoláškovy schopnosti jakékoliv, pořád to byl jen člověk – a žádný člověk zkrátka není dokonalý, každý má své světlé i stinné stránky. Řemeslná stránka je na solidní evropské úrovni a vzhledem k tomu, že příběh a jeho podání rozhodně nemají pouze lokální charakter, mě nikterak nepřekvapí, když bude *Šarlatán* úspěšný i v zahraničí a na různých mezinárodních festivalech. Pro mě osobně se sice nejedná o film, jenž bych měl potřebu vidět někdy znova (na rozdíl třeba od *Hořícího keře*, jímž mě Holland opravdu nadchla), na druhou stranu si nedokáži nevážit (a nedoporučit)

domácí snímek, který většinu současné tuzemské filmové tvorby převyšuje tak o dvě hlavy a nemusíme se za něj stydět nikde po světě. Což je v posledních letech vážně docela vzácnost...

Zdroj: <https://www.kinobox.cz/clanek/18855-cesky-lev-sarlatan-nejlepsi-film-retro-recenze>